

Daklijst

ONDERHOUD EN BESCHERMING

homegrade
.brussels

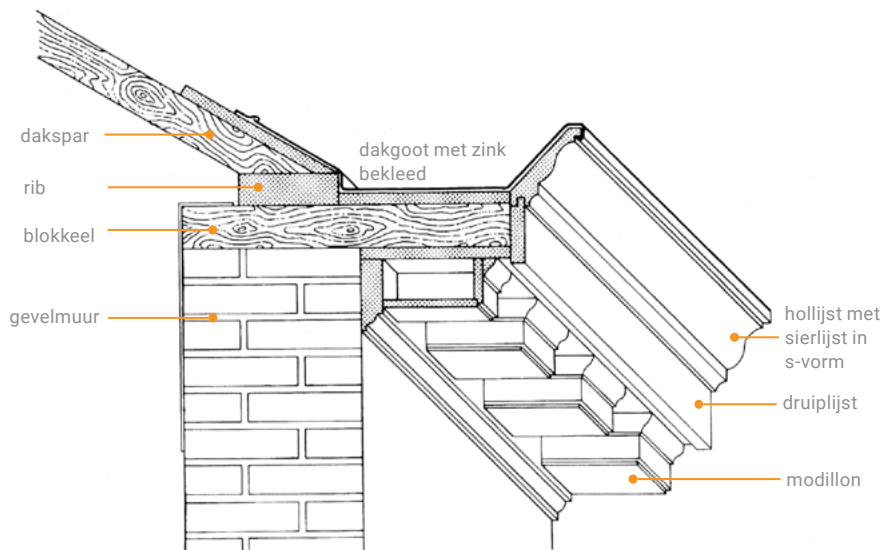

De daklijst, tussen techniek en esthetiek

De daklijst steunt de dakgoot die het regenwater opvangt en het bovenste deel van de gevel beschermt tegen overmatige vochtigheid. Naast deze technische functie geeft ze de "finishing touch" aan de gevelcompositie en beklemtoont ze de continuïteit van de huizenrijen.

Dikwijls uit het gezichtsveld, en weinig toegankelijk, is de daklijst een architecturaal element waarvan men soms het bestaan vergeet. Dat is de reden waarom deze, ondanks haar belangrijke rol, vaak te lijden heeft onder een gebrek aan onderhoud.

In deze brochure vindt u nuttige informatie over de reparatie van de daklijst en de kleine handelingen die nodig zijn voor het onderhoud ervan.

Structuur van een klassieke daklijst in hout
© Verz. AAM

Een beetje geschiedenis...

In Brussel wordt het gebruik van de daklijst pas in de 18e eeuw veralgemeend, wanneer men de huizen met puntgevels vaarwel zegt. Tijdens deze periode, gekenmerkt door het classicisme, is de daklijst nauw geïnspireerd op de antieke architectuur. Ondanks de eindeloze varianten in de geveltekening die de trend van historische stijlen in de 19e eeuw met zich meebrengt, wordt dit klassieke model tot het begin van de 20e eeuw ruim toegepast.

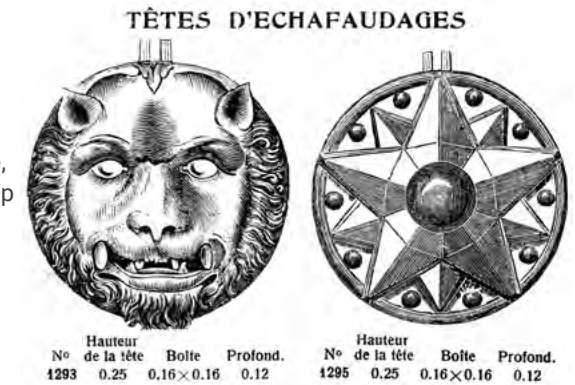
De klassieke daklijst bestaat meestal uit drie niveaus:

- de hollijst: grote sierlijst van het bovenste deel;
- de druiplijst: tussenniveau dat de dakgoot steunt;
- de consoles, modillons, tandlijsten: versieringselementen die een zichtbare verbinding vormen tussen de druiplijst en de verticale doorsnede van de gevel.

Onder de daklijst ontwikkelt zich de fries voorzien van steigergaten met regelmatige tussenpozen, waardoor stellingen kunnen vastgemaakt worden. Ze worden dikwijls gesloten d.m.v. kleine decoratieve deksels met stervormig motief, in diamantpunt of met leeuwenkoppen...

Model van deksel van steigergat
Witte-Bergstraat 26, 1060 Sint-Gillis

Model van deksel van steigergat in gietijzer
Album des Articles de Bâtiments et de Jardins, Gieterij Nestor Martin. Filialen in Sint-Jans-Molenbeek, 1911
© Verz. AAM

Rond 1900 veranderen sommige art-nouveau-architecten compleet het ontwerp van de daklijst: ze steekt voortaan breeduit boven de gevel, neemt een golvende tekening aan en rust soms op consoles in smeedijzer...

Ze beschermt vaak sgraffiti (techniek van de decoratieve muurschildering) of versieringen in keramiek die leven brengen in het bovenste deel van de gevel. In de periode tussen de twee oorlogen blijft de daklijst een belangrijke component van de art deco gevels.

Saint-Quentinstraat 30 en 32, 1000 Brussel
(Gustave Strauven, 1899)
©Verz. AAM

Voor meer informatie, lees onze brochure "**Sgraffito – Techniek en bescherming**".

Onderhoud

De daklijst bestaat uit timmerwerk, gewoonlijk in grenenhout. Ze wordt gesteund door de "blokkelen", stukken die bij voorkeur van eik zijn en met regelmatige tussenpozen verankerd zijn in de bovenkant van de gevelmuur. Een zinkbekleding zorgt meestal voor de dichtheid van de dakgoot.

Zorgen voor waterdichtheid van de dakgoot

Een onvoldoende waterdichtheid veroorzaakt snel grote schade: vochtig worden van de gevelmuur, beschadiging van het pleisterwerk. Als deze toestand blijft aanhouden, begint het houtwerk dat half in de muur gemetseld is te rotten: dakgeraamte, zoldervloer...

Eens per jaar, op het einde van de herfst, moet men de dakgoot vrijmaken van alle brokstukken (puin, mos, boombladeren...) die de regenpijp zouden kunnen verstoppen. De waterdichtheid en het afschot van de dakgoot worden nagezien: het optreden van vochtige plekken onder de daklijst, de aanwezigheid van plassen in de dakgoot...

Zich op een dak of een dakgoot wagen vereist een gepaste veiligheidsuitrusting. Gespecialiseerde firma's bieden onderhoudscontracten aan.

Als de dakbekleding niet plaatselijk kan hersteld worden (meerdere lekken, vervormingen die een goede afvoer belemmeren...) moet deze vervangen worden.

De eerste stap bestaat uit het verwijderen van de oude waterdichte lagen. Daarna wordt het afschot van de dakgoot hersteld vooraleer een nieuwe zinkbekleding wordt geplaatst. Het gebruik van waterdichte lagen in asfalt is af te raden omdat ze weinig geschikt zijn voor de bekleding van kleine oppervlakken met ingewikkelde vormen.

Bronstraat 85, 1060 Sint-Gillis

Bescherming van het houtwerk

Het gebruik van "daklijstladders", waardoor voor weinig geld de verf van het houtwerk regelmatig kon opgefrist worden, is vandaag om veiligheidsredenen niet meer gebruikelijk. Voor het herschilderen van de daklijst moet dus een volledige steiger geplaatst worden, en het werk zal gelijktijdig met andere onderhoudswerken van de gevel worden uitgevoerd. Omdat het onderhoud van het houtwerk minder frequent is, is de kwaliteit van het voorbereidende werk en van het schilderen des te belangrijker. De verf zelf moet voldoende dampdoorlatend zijn om de afvoer van eventuele vochtigheid in het hout mogelijk te maken. De keuze van wit of een heldere kleur beantwoordt het best aan het subtiele spel van schaduw en licht op de ornamenten en het lijstwerk van de klassieke daklijst. De art nouveau en art deco hebben een beroep gedaan op meer gevarieerde kleuren. Een analyse van de oude verflagen (stratigrafie) kan de keuze van de kleur helpen bepalen.

Vorbereiding van de ondergrond vóór het schilderen

Herstelling, vervanging?

De vervanging van een daklijst is zelden nodig. Meestal volstaat het om bepaalde delen te vernieuwen. Het lijstwerk waaruit de traditionele daklijsten bestaan, wordt nog door enkele gespecialiseerde houthandelaars gemaakt. Vanuit deze elementen zal een goede schrijnwerker de herstelling van uw daklijst met respect voor het karakter van de gevel, tot een goed einde brengen.

Opgepast! De gewoonte om een daklijst te bedekken met kleine PVC latten, om ze niet te moeten herschilderen, brengt niet alleen een verarming van de gevel mee, maar is ook een technische fout. Een fout in de dichtheid zal pas met vertraging aan het licht komen, terwijl een slechte ventilatie het rotten van het houtwerk en het verschijnen van de huiszwam bevordert.

Daklijst bedekt met PVC latten
© Verz. AAM

Josaphatstraat 275, 1030 Schaerbeek

Indien u een **ambachtsman** of bedrijf zoekt dat gespecialiseerd is in herstellings-, conserverings- of restauratiewerken van elementen van uw woning, bekijk dan www.beroepenvanheterfgoed.brussels.

Op deze website vindt u meer dan 150 professionelen die werkzaam zijn in het Brussels Gewest. Referenties en foto's van de werven helpen u de specialist voor uw project te kiezen.

Stedenbouwkundige voorschriften

Algemeen principe

Voor alle werken die het architecturale uitzicht van een goed veranderen, moet een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd worden.

Niet-beschermd gebouw

Het aanspreekpunt is de dienst stedenbouw van de gemeente. Deze dienst informeert u over de stedenbouwkundige vergunningen die moeten worden aangevraagd wanneer het architecturale uitzicht wordt gewijzigd (verandering van kleur, materialen, dikte, enz.).

Beschermd gebouw

Het aanspreekpunt is de Directie Cultureel Erfgoed van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel. Voor een goed dat beschermd is of op de bewaarlijst staat, moet voor de vervanging, zelfs op exact dezelfde wijze, steeds een vergunning worden aangevraagd. Dat is ook het geval voor restauraties, maar in principe niet voor onderhoudswerken. Omdat de grens tussen restauratie en onderhoud niet altijd makkelijk af te bakenen is, is het beter de Directie Cultureel Erfgoed te consulteren, alvorens een ingreep uit te voeren. Deze zal beslissen of de geplande werken wel of niet onderworpen zijn aan een vergunning, en geeft informatie over de eventuele stappen die moeten ondernomen worden.

Homegrade publiceert regelmatig nieuwe **thematische brochures** over de meest voorkomende Brusselse erfgoedelementen (*gevels, glas-in-loodramen, sgraffiti, balkons, vloerbekledingen, daklijsten, historische vensters, deuren, liften...*), en de huisvesting: renovatie (*isolatie, akoestiek, veiligheid & uitrusting, ramen, verwarmingsketels, ventilatie, verwarming, regenwatertank, hernieuwbare energie, circulaire economie...*), mede-eigendom, gemeenschap, aankoop, verhuur...

U vindt alle brochures op www.homegrade.brussels of in de permanentiedienst. En neem gerust contact op met onze adviseurs als u vragen heeft!

Koninklijke Sinte-Mariastraat 201, 1030 Schaerbeek

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt premies en incentives ter beschikking om de renovatie van gebouwen aan te moedigen. Tal van erfgoedelementen, zelfs als ze niet beschermd zijn, komen in aanmerking voor een specifieke financiële steun (*sgraffiti, keramiekbetegeling, mozaïeken, glasramen, balustrades, siersmeedwerk, decoratieve elementen in de aan de straatzijde gelegen voortuintjes of ter versiering van deuren, ramen of daklijsten*).

Deze steunmaatregelen veranderen regelmatig. Raadpleeg onze "**Samenvatting van premies**" op www.homegrade.brussels of contacteer onze permanentiedienst voor actuele informatie!

De renovatie van woningen, zelfs al zijn ze bescheiden, vormt vaak een stapelplaats van bouwmaterialen en hulpbronnen: vloeren, deuren, radiatoren, tegelvloeren, balken, bakstenen...

Door **valorisatie, hergebruik** of **recyclage** krijgen deze materialen en elementen een nieuw leven, wordt verspilling voorkomen en kan op de productie van nieuwe grondstoffen bespaard worden. Dit is het principe van de **circulaire economie!**

Raadpleeg onze brochure "**Renoveren: herstellen, hergebruiken en recycleren**" voor meer informatie en/of vraag inlichtingen bij onze adviseurs!

Meer links

Meer info over huisvesting, leefmilieu, stedenbouw, erfgoed, premies en financiële hulp in Brussel:

www.huisvesting.brussels

www.leefmilieu.brussels

www.stedenbouw.brussels

www.erfgoed.brussels

Nuttige lectuur

Hout en metaal in de Brusselse huisgevel, KoningBoudewijnstichting (reeks "Kunst in de Straat"), Brussel, 1997.

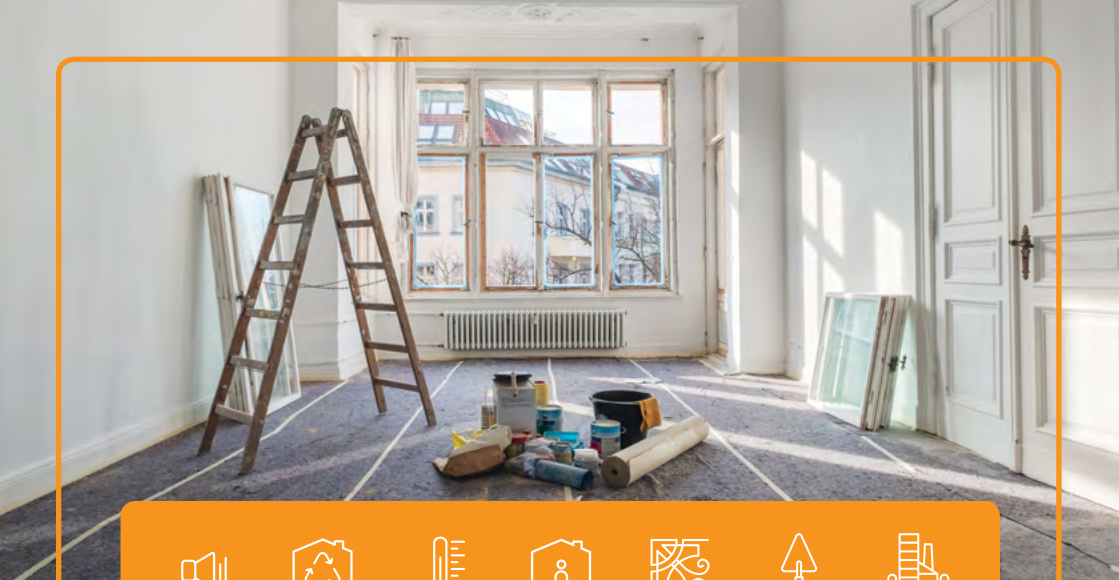
Onderhoudsboekje. Hout, Brussels Hoofdstedelijk Gewest (reeks "Kunst in de Straat"), Brussel, 1997.

Redactie: Jérôme Bertrand, Homegrade

Uitgever: Homegrade

Datum en plaats van publicatie: Brussel, 2019

Fotoverantwoording: Jérôme Bertrand, Homegrade, e. a.

AKOESTIEK

DUURZAME
GEBOUWEN

ENERGIE

HUISVESTING

ERFGOED

RENOVATIE

STEDENBOUW

Gratis infoloket:

 **Queteletplein 7
1210 Brussel**

van dinsdag tot vrijdag van 10u tot 17u
zaterdag (behalve schoolvakantie)
van 14u tot 17u

Infolijn:

 1810 van dinsdag tot vrijdag
van 10u tot 12u en van 14u tot 16u

Uw vragen per e-mail:

 info@homegrade.brussels

Publicaties

www.homegrade.brussels

Facebook

[@homegrade.brussels](https://www.facebook.com/homegrade.brussels)

**Beroepen van het architecturaal
patrimonium**

www.beroepenvanheterfgoed.brussels

www.homegrade.brussels

